45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 53 Կ. ՊՈԼԻՍ 1901 14/27 ՅՈՒՆԻՍ 11 ՐԷՊԻԼ ԷՎԷԼ 1319 — 14 ՅՈՒՆԻՍ 1317 ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ե. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամեն տեսակ գրութիւններ։
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38 Պապը Ալի ճաssէսի 38

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Journal Arménien
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
Johannès K. Kaisérian
38 GRAND' RUE DE LA S. PORTE 38
Constantinople

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

10 ՓԱՐԱ

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره‌ده مخصوصدر

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Դաւառներու համար	108 ղրշ.	60 ղրշ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ պակաս ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ։

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններու չենթարկուիր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆԻ ԽՈՐՈՒՐԴՆԵՐ

Դ.

ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ

Տանտիկինոջ մը և ընտանիքի մը միւս բոլոր անդամներուն համար չի բաւեր միայն իրարու հետ խանդակամ սիրով ապրիլ, այլ հարկ է նաեւ որ անոնցմէ իւրաքանչիւրն իր նիւթական ու ֆեոնտարտական կարողութեան համեմատ ալ նպաստ բերէ դարձեալ տունը և անոր քաղաքի վայելուն, փայլեցուցող տեսք մը տալ որ հանգիստ ապրուստի մը թեղու այցելուին մտքին մէջ։ Առկէ դուս այր մը իր ընտանիքն յարկին հետ անքակտելի կապերով միացած պահելու բաւագոյն միջոցներէն մին է նաեւ քիչ չատ զարդասիրութիւնը։ Աչքառաւոր մը կրնէ երեկոյին սուն վերադառնալու ու բոլորիցը տանէն ինչ կանոնաւորութեան և ճոխութեան մէջ տեսնէ, չաւաղերգելու իր կրած յոգնութիւնները, չի մնասեր օտար հաճոյքներ և ո՛չ ալ քայքայող ըմպելիին թմրութիւնը։ անոր գլխաւոր իղձն է հանգստանալ և չթող դրսէն տարայի մը վերածուած սենեակ մնալուրը, թող չնոգնի ասոնց իրեն ոչ անա պիտի տեսնէ թէ ինչ ոգի իրատնեք պիտի տեսնէ անկէ գտնդամելու։

Բայց այսպէս ընելով չի կրնար թէ կուզենք քաջալերել պէտնիութիւնը. ո՛չ, ընդհանրապէս գնին ժամանակ առ ժամանակ հանդող թըշնամիներէն մէկն ալ մենք ենք։ միայն այս տեղ մեր ըսել ուզածն այն է թէ, եթէ տանտիկին մը փոքր ինչ մեր ու խորագէտ ըլլայ, զարդի վերաբերեալ առարկաներ չին գտնիր իրեն, ինքնացած չէջ գնելու կամ թանչնալ կերպասի մը մնայորդներէն խոր կրնայ օգտուլ քաղել։ Բայց ասոր անուշադիր ոչ մի կամ ինչ մը համար կարեւոր են նաեւ հեռեւեալ արհեստագիտական ծանոթութիւնները։

Երբ կաւասի մը կը գնէք, ինքնին, ուշադիր եղէք որ անոր փայտը թանձր ըլլայ և պարզ քան թէ դրագեալ։ Դրագեալն (plaquage) իրաւ է թէ սիրուն վայելուչ և ամենեսանոցին կը ցուցնէ առարկան, և սակայն անոր ամրութեան յատկութիւնը զրեթէ կիսով չափ կը պակասէ։

Ընկուզենիէն և բնական այնքան չներկուած կաղնիէն ոչ գնելի կոնսոլներ կը շինուին։ Փխագոյն վաճառ ևս գէշ չէ, միայն նպատակ է որ ամենենկատարաստուած ըլլայ և ոչ թէ սեղցուած եղեւնի։ Մինչանկիցայոր, մանոգենին (acajou), լարենին (thuya) և լիմոնենին գնեցիկուն փայտեր են ուրանցմէ ընտիր կարասիներ կը պատրաստուին։ Շուտին, որ թարքին անուանուին։ Շուտին գեղեցիկ արտադրութիւններէն մին է, էն չաղբ կը ներկայի երբեմն ասոնցմէ սենեակի կեղծաներուն։ Ցարդի է նաեւ քաքաքուած (laqué), կիսաուռնկար փայտը, բայց ո՛չ ագաւոր տուներու համար։

Կարասի մը գնած ատեն երբ մարդ չուզեր գրանն յուսալու վատնել, աւելի իրական արժէքին նայելու է այլոյ քան թէ համարեն ու տեսքին։ Լաւ կարասիի մը յատկութիւններն են տուկուութիւն, փայտի ազնուութիւն, վաճառական երաշխաւորութիւն և ոճի քիչ չատ նրբութիւն. ասոնք միայն փնտռելու է և ո՛չ ուրիշ բան։

Այժմ տուն մը կամ յարկաբաժին մը կահաւորելու դիւրագոյն միջոցն է կահաւորի (tapissier) դիմել որ անմիջապէս շինուածացոյց մը կը ներկայացնէ ձեզ։ Այդ ցուցակին մէջ պէտք է մանրամասնաբար նշանակուած ըլլան կահարարի մը գինը, անոր ոճանոյշի ծանրաւորը, վայելին ու կերպակերպն տեսակը և սրահակերներու ձեւը։ Ի հարկին նոյն իսկ օրինաւոր է նաեւ պահանջել այդ փարատիներն ուրագրիր մէկ պատճէնը։ Այսպէսով դէպ դրաղը խարուած փ'ըլլայ և ո՛չ վնասուած։

Առ այժմ այսչափ։ առաջիկայն կահաւորման մասին դեռ ըսելիքներ ունինք։

Վ. Ն. ԱՔՍՈՐՈՒՆԻ

ԳՈՂՈՒ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑԱԾ

Փանտոնան միայն լրագիր չէիմանար, հիմնադնաեւ վարժարաններ, Սամաթիոյ մէջ տղոյկանց ցերեկեայ և դիշերօթիկ վարժարան մը, հարիւաւոր Ազգականը, զոր միմիայն իր անձնական ծախքովը, իրեն անվնոյ, ճարտար ու ճաշակի գործունեութեամբը ձեւք բերած գրամովը կը հոգար։ Նոյնպէս մանչերու համար Փանտոնան դիշերօթիկ ու ցերեկեայ վարժարանները Ցարդիլ, վնասակ, ընկերկը չէր գիտեր։

Փոխարկելով ու բաղձալով կեանքը մը կը վարէր։ Ո՛չ մէկ սպառնալիքն աչք չէր թարթեր։ Ո՛չ հակառակորդներու անդադար քննադատութիւնները կը տառանէր ոչ նոյ զովասանքներու չուռոյնութիւնէրէն ալ չմնար։ Ժողովրդին մէջէն իր անցքը՝ հրաւորեալի վրայ, չեկնայ նուներուն հանդարտն ուրեն հասարակութեան, ասոնց ոչ-ծանոթութեան մէջ իր անցքը, իր երեւումը ուշադրաւ, մասանդնելիկ ներկնոն ու ներգործող էր։ Անոնց ճանգնեներու մէջ —և արդէն առաջին ու առաջնակարգ ջանչեղուն հրաւորիչ ու ակնախոսիր ճանգնեներն ինքն էր որ ի՛նքնաչէր Հայոց։ — մեծ առնուազանն էր։ պրեսորի կերպարանքը ու զէմքը մանչերու Ոչ չնչանակի կամ ինքնութիւններու մէջ դանուէր Փանտոնան էֆէնտին հոն նոր կինդանութիւնը, նոր ոգեւորում կը ստրաղանէր։ Իրեն զրաւոր հակառակորդն եղան Հայ մանչոյն կոչմանէ նախ «Մանզումէի» խմբագրապետ՝ ապա առանձին Թերթի տրատուող Յոճապարան Օգսէն էֆէնտին, որ մեռնելէ առաջ արդէն հաշտուած էին։ Բազքական մամուլէն հակառակորդ չունէր։ իսկ Կամրլիկ մանչոյն կողմանէ, Հայ Հոգեմտական նշանաւոր գրագէտ բաշա մը։—Վարդան բաշան և «Թերմիմանը էֆֆեար»ին անորոյն ձիվէլեկեան Տիգրան էֆէնտին, որ, իր Թերթին մէջ հրատարակած կարծր ու խիստ դիմախօսութեանց մէջ յանախ Շանզումէ կոչելով կ'անուանարկէր «Մանզումէ»ն, և այնքան պայքարներով հարուածեցին ու հարթեցնելու հայ մանչոյն այս Կիրթ կէրբանը։ և կարդացին անոր վարկին ու յարգը։ որ վերջապէս «Մանզումէ» մեր մանչոյն կաղանեն ալ պէտք եղած թեւ թիկունքը չգտնելով ջարդ մանչոյն յարձակմանց դէմ ուկալու համար։ Խոնք ընելով քաջուելուց ուր ուրեմն այնքան զոհողութեամբ մշակած, այնքան փառքերով պսակած, այնքան յաղթանակներով անմահացուցած, այնքան կարծրէն պաշտպանած, այնքան պատուաւոր, արդիւնաւոր կերպով վարչկցուցած լրագրական հրապարակէն, թէ աւելի յոդնած ու թուլցած քան յաղթուած, աւելի մաշած իր սառոյլիեան ու սարօրինակ ջաղաքաչ ու չարաբաղդ գործունէութենէն, որ լի է այնքան մեծագործութիւնով մէջ։ Այդ մեծագործութեամբ լեցուն կեանքին մէջ եղած քննադատելի կողմերուն համար, գեղեցիկ ու մեծալիրուչ պատկերի մը չուքերու են առաջիկ քիչ ու բիծերն։

Անցած դարու վերջին կիսուն ո՛չ ոք ընդհանուր հայոց մէջ թէ Կիրթ ու հրապարակագրի, թէ իրեւ հրթիչ, թէ իրեւ անկասելի ոչ պարտուելիկ մեծ մեծ Փանտոնան էֆէնտին չափ մտածեցած ընդարձակ, բազմազանի ու հանրօգուտ ծառայութիւնները նշանաւոր հանդիսացած և ազդեցիկ վարդն այնքան երկար ժամանակ ոչ ուանդալ ու ազնուկով լեցուած թիմով դարձեցնել կրցած ու գիրցած է։

Երբ իր հանդարտ կեանքին ու գրածոց ամրոցներուն քանդումն վրայ նեղանունք ակնարկ մը, կարծես թեթեւ իսկ կը ընդարձաւ ամէն անհատ, հին թէ նոր կամ ապագայ նոր մանուանդ այն մարդը, որ «Մանզումէ»ն և Փանտոնանի ապրած անցեալ ու ներկայ ժամանակները ապրած է և գիտէ կամ կրնայ քննել թէ մարդ մը չէնիրով ոչ հարուստ վան ծանօթ դերդասանի մը դերակ, չէլլսով ոչ վանճառանի, ոչ սեղանաչաց ոչ Բալիլի կամ Հիրշի ազգական. ինքնիրանը մին միտուն, անկանն ու չքաւոր ընտանիքի մը զաւակ, իր ձեռքերուն ներքեւ ոգիովը. իր մտքի հմամեաց ոչ-ոչ գաղափարաց պարկեցող դրամագլուխ, թերթ մը միայն ձեռնարկով իրեն դարձիք, մինչեւ, կը յաջողի լրագրչի համբաւեանց գէր, բարձրագոյնի հասարակութիւն, չպիտրա, ազդեցութեանց և ընդարձակ կամ լայնարձակ առեւտրական գործառնութեանց ժառանգորդ կամ շարունակող, և միայնաբ ոչ-ժրոյ կամ կուսակցութեանց մենաշնորհներն ալ վայելելու բախտն ունի։ Ինչպէս դան ընդհանրապէս մի թ ձեռնարկած հանրային գործերը խափանելու համար իրեն ամէն մէկ քայլին առջեւ դնելի բաներու պէտ, ոչ իսկ ու խրկանք վերին թէ ասորին խոչընդոտութեանց, նեղանձնու, նախանձոտ-մանց, ազիսութեանց խաղալիկ ու անանց յարուցած ամէն արգելքներուն ինքնակալ վերելոյն հանդարձ ձեռնարկին ու գործը հանել այնքան ուզակի թէ յոգնակի գործեր, կը յաջողի բանեցնել այնքան ազդեցութիւն, խաղալ այնքան մեծ դերերը, դցանել այնքան բարձր դիրքեր, որոց անհնարելի ու անմատնելի վիճակներ գրած լինին իրենց ժամանակակից հասարակութեան կամ ժողովրդոյ թարգմանն եղող յանխնական «Մանզումէ»ը։ վերջապէս և շնչելով կ'ըսենք թէ, դեռ է հայ անհան ոչ միայն կը հաքադրաւ այլ և կը պարծանքի խոսաւանիր և յայտարարել թէ՝ «Փանտոնան Կարապետ էֆէնտին իրեւ «Մանզումէ»ի տեր ու հրատարակիչ, վերնաւ հայ և իրեւ մարդ մեղմէ վեր ուչքան գերազանցորէն ու տարբեր հայ ցմարդ մեր տարան գործոց ու վիշտաչնչեալ գործը բայ, ձեռքերը բերկուատած ծունկ չոքելով մատուցանելու է իր ոգեպաշտումի ու երախտագիտութեան ակնածանքն և մեծարանքը։»

ԼԵՒՈՆ

(Շարունակելի)

ԻՋՄԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Վիճակ Ապ. Լուրերատաց։— Պարտաց քարտան յանդիմանալ. — Ասաջ նորարարն Վերիկան։— Ներբեանան ոքանաց—Բարերարաւոր Հայոց

Թրքական մը պարտակատարութիւնը կը նկատուի հրապարակել անաչառ ամէնն դեղեցիկ որ կը գործուի ազգային ու է հասարակութեան մը մէջ ձաղկելով անոնց հեղինակները։ Այս նպատակին ոգեւորութիւնն վրայ յանձնած անհամբերն կը փութամ անդրադարձիկ քանիներ չարադրել, քաղանդնելու վասն որ մեր բանեկիր այն անկեղծ ընթացքն Իզմիրցոց դանիցաց դասակարգին համակրական ընդունելութեան պիտի արժանանայ։

Դպրոցական թեան և կրթական անարժանիս կարեւորութիւնը բազմատրեալ հոս աւելորդ պիտի ըլլայ, քանի որ կարող գրիչներ պատեն առիթներով այնքան հմտալից յօդուածներ նուիրած են այդ կենսական նիւթին։ բայց ուզածս որչափ ոչ անհրաժեշտ ու սուր հանգամանք մը կը, սահմանայ օրէց այսքաղմամանոյ գրանին մէջ, նոյնքան անհնար կաւանդիմ մեր վարժարանները։ Մեր կրթական հաստատութիւնները օր ըստ օրէ կը յառաջանան։ Աստուածի տեղւոյ երկուս վարժարաններ։ Աստուած ոգորմի անոնց վիճակին վրայ։ Դիտենք որ այս երկու վարժարանները (Ս. Մեսրոպեան և Ս. Հռիփսիմեան) ժամանակին գլուխ հանուն պարտներ էին։ Մինչև Տրապիզոնի աշակերտ կուգար հոն, նոյն ինքն Պոլսոյ վարժարանները գերազանցելով։ Բայց անմէ՛ջ ամէն վարժարանները, այդ անցեալին ճառագայթաւոր փարատները։ Անցեալ օր տեղւոյս գիշերապան գասակարգէն հմուտ և գրաքանչիւ կեղեցական մը, խօսելով վարժարանաց վրայ՝ սրտի դառն ցաւով մը յայտարարեց թէ, Մ. Մեսրոպեանի աշակերտներն գնա կարող չեն պարզ անմեղ նամակ մը անդամ գրելու։ Եւ աւելցուց թէ իր աշակերտութեան ժամանակ՝ դիմանապետ Պ. Պալտարանեանի օրով, նոյն կարգի աշակերտները հաներ կը գրէին թէ՝ աշխարհաբար և թէ գրաբար։ Բայց ինչ է կրթական այս անգոյն անկումին պատճառը։—«Ա. յարատեւութիւնն պակաս։ — Բ. Ուսումն. խորհուրդներու ու տեսչութեանց և հետեւաբար մեթոտներու և ծրագիրներու յարատեւ փոխութիւնը։ —Գ. կարող և գիտակից դասատուներու սակի և փոխադարձ առատութիւնը պակասիլն։ — Ցիրաւի ասոնք կը գտնեմ մեր վարժարաններու յետադիմութեան գլխաւոր պատճառները։ Եւ ցաւ է յայտնել որ տեղւոյս երկուս վարժարանները մէկ քանիներու ձեւը թողուած է և տեսչը, «իր իսկ խոսքով անուանեմ», հրաս գործիք մը դարձած է անոնց։ Ժողովրդի ամէն դասակարգին մէջ տարածեալ ու գնահատ կայ վարժարաններուն գէմ, ուրանք երթալով կ'ամայանան։ Հարուստները երթալով կը հանեն իրենց զաւակները անկից և օտար վարժարաններ կը դրկեն։ Մինչև որ մեր վարժարանները չը յանձնուին կարող անձի մը ձեռքը, ուսուցչական ընտիր մարմնով մը, վարժարանը վարժարան ըլլալէ պիտի դադրի և տարբերով դարբարը պիտի երթայ ազգի սանները։ Որով նախնարարելի կ'ըլլայ փակել զանոնք։

Թող ներուի ինձ երբ ըսեմ թէ՝ Մեղրիսեղեակ Սրբազան ուշադրութիւն անդամ դարձուցած չունի տեղւոյս կրթական և նաեւ բարեգործական հաստատութեանց վրայ։ Եւ չատերի կ'ըսեն թէ՝ Առաջնորդը փոխուած է ընտրուելն։ Այժմ իր մէջ կը յարգենք անունել հմուտ եկեղեցական դրագէտ մարդը, բայց իբրեւ վարչագէտ, կրնայ ունենալ իր թերութիւնները։

—Պարանոց քարտանան յանձնուած գործն որ անքնդրեալ գործի ընկաւ, այժմ իրեն քնոյ մէջ կը մրափէ։ Զենք գիտեր թէ՝ ինչ պիտի ընէր վարչը։ Ինչ ՞/₀3ով տակ առնել և ինչն տակուսով պանքան ձգել։ Ոչ իր նպատակը կը նրբագործի պիտի ապրեալ։ Աստուած գիտէ։ Կը վախցնի որ փոխանակ ազգ. բարքը թեթեւնալու, աւելի կը ծանրանայ։

—Ներբեանան Որբանոցն երկու տարեշրջաներ ալ բոլորեց բայց չատ դեռ հասարակութեան իր հատարան ուսութիւնն։ Այնքան ուսուցիչներ հաստատուեցան։ Մեր քաղաք իրաւունքի տարիներն նայելով Որբանոցի հաշիւներուն մէջ չփոխութիւններ կան։ Բայց ո՛չ գանձայուկ և ո՛չ հարստ։ Արդէն որբանոցին վարչութիւնը մեղմած է միայն գործարար մարդերու տանելիներուն վրայ։ Ոչ ընդհանուր և ոչ ալ գործ։ Ժողովրդոյ գանգատները կը յաճարին Որբանոցի անձին նեղած մասնուլ։ Ասոր նոյն ալ անցաւ կ'գանն։ Մենք վրդ գրանք Պ. Քէչիշեանի յարատեւութիւնը, թէեւ ըլլայ ան իր չարձեն հանար։ գրեթէ ոչ իր օգտանն Որբանոցին բարեկամը մէջ։ Ի՞նչ վրդ մնաց։ Եւ անոր շարունն է որ այդ բարեգործական հաստատութեան ցարդ կանգնուն մնացած է։ Եւ իրեւ գործնական մարքի տեր մարդ հոգածու եղած է նաեւ որբանոցի գործնական վիճակին մը տալ։ Այսօր մինչ իր ջանքերուն շնորհիւ որբանոցն ունի 15 դիրքակ աշակերտներ, 2 հրամ, 3 դիշերապան, 5 գորգագործ և մէկ ալ վարժարանի բոլ։ Իսկ մնացեալներն կը գտնուին յանձնուին վարժարան, հաստատուած 45 որբեր։

Անկիրգ ըլլալու համար պէտք է խոստովանիլ որ՝ եթէ Պ. Քէչիշեան ալ քաշուի գործէ, քանալիներն Ս. Աստուածոյ նոր յանձնել մնայն կը մնայ։ Նոր պատանին երթալով կը նուազին և մեռ կարէ օր չանցնիր որ նոր մը ներս մտնելու խնդիրներ մը չլլայ։

Թող ներէ մեզ Պ. Քէչիշեան երբ դիմոյթներն մը։ Կամ առաջիկայն ներկայանանք իրեն։ Բան ոգորմանդրութեանն ելնող տարի վերջ 15 Նոյեմբերն տրոյն չանցնն պիտի գանանանալ խոստացեալ 60 ոսկիներ Մինչ մանուկներն ալ Աթենանեան նոյնպէսի նուէրի մը։ Եթէ Պ. Քէչիշեան ուզէ չարնար վճռանանութիւնով մը եթէ ոչ 15ական գէթ 10ական ոսկի բաժին մը հանել մեռ գերեզմանի տէր։ Մէնդան տալ և միւոր զրկել խոցի և արդարութեան գործ չէ, կարծեմ։ Կը յուսամք որ Գարի։ Ժողովոյ Սրբոյ Ամենասրբեանն այս մասին կարեւոր տեսչութիւնը կ'ընէ։ քանի որ ոչարար անունք բաւական ցանցաղած ըլլալով Արտանան մէջ, իր չարանական գործառոյթ մեծ ծանոյ գերազանցն մեռ։

* * * Թրքական գրութիւնն այս տարեշրջանին մէջ միմիայն է յիշատակել Սգդ. հրատարակութիւններէն բարեկարգը, Հայ ընթերցասէրը։ Ամոյ ոչ-ոչ գանգանքն ինչ գովելի կգանդ ոչ-ոչ գանգանքն գործ։ Նոյն կրոյալ կը չարունակեն Իրենց ընթերցանութիւն գործը։ Հետզհետէ մատնանդարանը ծանրանալու վրայ է—գարդ և ընտիր գիրքերով։ Հանրութիւնն ամէն դասակարդէն կը յանձնին հոն, ընթերցասան մաքուր և կանոնաւոր գրանը, ուր լուսութիւնը միանձան կը տիրէ։ Ամէն կերպով չնորհաւորելի և գովելի է մարքի մեռնդ հայթայթող այդ հասարակութեան վարչութիւնը։ Կը մաղթենք արտոլին յարատեւութիւն։

ԴՈՒԹԱՆ

ՓՈԹՈՐԻԿԸ(*)

Դ.

—Մեկ մը նոյնի դիմաքի անուանակիցն վրայ, երկինքին գոյնը նայէ։

—Ամէն գոյնի, ոգի՛ս, բնութեանցներ թարգմանիները, Բաւական է որ մեր հոգիին անգնդանի մեռն փոխորիկները։ Ուսինչ գեա՛ն այսօր, փոխ Ամանդայ, վարդ կեա՛ն մը մեր հոգւոյն մեռնդրաը չի կրանցաց իր պարանոցիը։ Տեռ Գրիգորէ պարոնը Զեռնիկ Լեռնանաց կը նայնէն կոր չարարը։ Ինչ՞։ բարավանաւ ինչպէսնը անուանանանն։ Ինչ՞։ գանգանքն ինչ՞։ Ինչ՞։ գանգանքն ինչ՞։ Ինչ՞։ գանգանքն ինչ՞

այն մ'ուս Մաքրուհին, անձնասպան Մաքրուհիին վրայ, ան Մաքրուհին որ մուռնկէն չա՛ռ տարիներ առաջ մահը կը ճաչակէր յա՛մ յա՛մ, որ կը խնդրէր քնէ որ իր դիւղէի տեսարակները գերեզմանին վրայ տանիս, ու բէնոզ ալ մուռելոցին օրը գերեզմանատունը տանիլ տաս, ուր ինքը՝ Մեր Մաքրուհին, ընդհանուր Բանասաեղծութեան Մաքրուհին, արդէն թաղուած թաթաղուած ըլլայ դանդիմներուն մէջ, և իր սիրական եղանակները քէնոյին վրայ, Մը քէնոյին վրայ նուագո՛ւ, նուագէ՛ք դուք կարդաս, դուն և Խոկոհին և Տիրուհին և Սրբուհին.. նուագէ՛ք Կոռին Աղջիկը, Գոգոռ Տէլէ, Լա Դրշ ոչ-Մանապէրը, Բլէօ՛ռմէլը, Բլէօ՛ռ Միէլը, ու Մաղ Ցիանէզոը Պէթոգինին, ու Մաղ Ցիանէզոը Շօբէնին.. և.. գերագո՛ն այն գերեզմանական երգը, Սաղմո՛ն՝ է խորց կարդալ սա տեղ Տէր.....

—Ռաֆաէ՛լ, երկինք նայէ..

—Ֆուլիկ, ներէ՛. ներէ՛, Ֆուլիկ.. խրատուն՝ ունիս.. ինչ է ադ տեսածնիս.. տեսի՛լք..

— Ռաֆաէ՛լ, «դաշնակը՝ գիրքը՝ գերեզմանը» կ'ըսէիր...: Առատուն դաշնակը բայի իրաւ. բայց չը դիտեմ ինչո՛ւ ձեռքս առաջ չի գնաց ու բա՛ն մը չի զարկի.. ու բա՛ն մը չի կարդացի.. ու բա՛ն մը չի խորհեցայ ու մէկո՛ւ մը չի խորհեցայ այս առաուս, կասկածդ թող փարատի...: Տան գործերս ըրի, քու վրադ խորհելով ու վերադարձիդ սպասելով՝ ինչպէս միշտ..

—Առջի տեսածդ մատնո՛ղդ էր..

—Սեւ ամպերուն ծոցէն յիսուն անգամ մեծցուած մասնոցս էր, այո՛, ամպէ՛ս ճերմակ, ամպէ՛ս արծաթ..

—Հիմակուան տեսածնիս.. թանաքամանիս բիւրեղայ ջերմաչափն էր ցնցապտիկ մեծցուած զարհեալ, նոյն ձեւը, նոյն բիւրեղը, նոյն ճերմակութիւնը, նոյն փայլունութիւնը..

—Ինչ է այս..

—Ելեկտրականութեան մէկ խաղը..

—Սակայն տեսած բանս չէ՛ր..

—Ո՛չ ալ ես տեսած եմ տասնկ բան մինչեւ այս օրս..

—Կարծէ՛ք թէ ցուցուցան և ես քաշուեցայ..

—Չի՛ կրնար ըլլալ որ երկուքս ալ ալեսնոսէ՛ն մը խաղալի՛ն ըլլանք..

—Երկո՛ւքս մէկտեղ.. բայց դուն վայրկեան մը առաջ բոլորովի՛ն ներհակ հոգեկան տրամադրութիւն մ'ունէիր.. բոլորովի՛ն հետս այդպիսի թեւադրական կամ մաղնիսական ազդեցութեան....:

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՍԻՐՈՑ ՊԱՅՔԱՐ

Ինչ սոսկալի հոգեբանական տանջանք մ'է մարդու մը համար որ իր կինը չափազանց կը սիրէ և փոխադարձաբար չի սիրուիր անկէ (Աստուած հի, առ ընէ): Այդ վիճակին մէջ կը գտնուէր գաւառացի մը որու կնոջ սիրար պարզապէս... պաղպաղակի տուփ մ'էր:

Խեղճ մարդը չատերուն խորհուրդ հարցուցած էր այդ մասին բայց ի զուր. նոյն իսկ Եւրոպայ Ակադէմիաներուն ալ գրած էր որոնցմէ բժիշկ ակադէմական մը բարեհաճած էր հետեւեալ մը-խիթարական պատասխանը տալու իրեն:

« Ազնիւ Զոհ.— Ստացայ ողբալից նամակդ: Կը ցաւիմ ըսելու որ գիտութիւնը տակաւին չէ գտած այն դեղը որով կարելի ըլլայ մարմարիոնէ սիրտ մը կակղցնել: Այսու հանդերձ մի յուսահատիր. գիտցիր որ սէրը « սեռ »ին յատկացուցած է բնութիւնը և ոչ թէ անձին. հետեւաբար ուրիշ մը սիրէ, ինչ որ կրնաս ընել՝ եթէ քիչ մը կամք ունենաս: »

Դժբախտաբար այդ կամքը չունէր մեր գաւառացին: Խեղճ մարդը բոլորովին յուսահատած էր երբ առեւտուրի մը համար Պոլիս կուգայ՝ ուր մի քանի ծանօթներու սրտին ցաւը կը յայտնէ: Անոնցմէ մէկը զինքը կը խրատէ ծանօթ ողբերգակ դերասանին դիմել, որ գուցէ կարող ըլլար իրեն պէտք եղած խորհուրդը տալու. անիկայ, կ'ըսէ, սրտերը յուզելու կերպը գիտէ: Մեր մարդը այնպէս կ'ընէ: Անուանի դերասանը նախ քիչ տակէն կը խնդայ, բայց յետոյ տեսնելով մարդուն սրտին խեղճ վիճակը, կը գթայ անոր և իրեն կը սովորցնէ դերասանական արուեստը ձեւեր որոնցմով կարող ըլլայ իր կնոջը սրտին թելերը շարժելու: Մեր գաւառացին մի քանի օր իրարու վրայ իր դերը լաւ ուսումնասիրելէ յետոյ իր քաղաքը կը վերադառնայ: Մի քանի օր վերջը, իր սրտած դերը հետեւեալ կերպով կը սկսի գործադրել:

Կիրակի օր մը, երեկոյեան դէմ, երբ այր ու կին սովորական սենեակը նստած էին, ամուսինը ջուրին չիչ ու գաւաթին մօտը լուցկիի մը ուսի դընելէ յետոյ կնոջը մօտենալով սիրաբեռամբ կ'ըսէ:

— Ո՜հ... իմ հոգւոյս հատորը... մինչեւ ե՞րբ պիտի լքես այսպէս...:

— Ինչ ըսիր, չհասկցայ:

— (Ծուռկ չոքելով). Կը սիրեմ զքեզ աննկարագրելի կերպիւ. բայց դուն ինչո՞ւ չես սիրեր զիս:

— (Անտարբեր). «Զոհոս» ես քի սիրեմ «տանտանա՞» ընելու է քեզի... «վախիթ» չունիմ:

— (Բորբոքելով). Ախ, ինչո՞ւ այսպէս պաղ պատասխան կուտաս. գոնէ լպիրտ ոճով սէրս փախարինէ...

— Ինչ եղար դուն պէ՛ ճանըմ. Պոլսէն վերադառնալէդ ի վեր գրաքաւէն պակաս խօսած չունիս. առանկ չէիր դուն, փոխուեցար:

— (Ոգի՛ եկլելով). Ըսել է չես ուզեր զիս սիրել. ուրեմն այլ ուս ինձի համար կեանք չկայ. ինքզինքս պիտի մեռցնեմ:

— (Զարմանօք). Փախուցի՞ր պէ մարդ. վերջը ո՞վ պիտի նայի ինձի:

— (Ձեռքը կուրծքին տանելով). Այո՛... պիտի մեռցնեմ ինքզինքս...:

Այս ըսելով լուցկիին տուփին մէջէն մի քանի հատ կ'առնէ և առանց ծայրերը հանելով գաւաթին մէջ նետել կը ձեւացնէ, որմէ յետոյ ջուր կը լցնէ վրան ըսելով:

— Ահա թունաւոր բաժակը զոր պատրաստեցի...:

Կինը, միշտ անչարժ բազմոցին անկիւնը, անտարբերութեամբ ամուսնոյն ըրածը կը դիտէ: Էրիկը գաւաթը ձեռք առնելով դիւցազնութեամբ կը գոչէ:

— Ահա կը մեռնիմ... մնացեալս բարեւ...:

— Ո՞ւր կերթաս կոր նորէն:

— Պիտի իջնեմ գերեզման... (արտասուել ձեւացնելով(... ասիէ՞ իմ փափկասուն աղաւնիս... սատարակ կը մեկնի...:

Այս ըսելով գաւաթը, որու մէջ միմիայն ջուր կար, բերանն կը տանի ու կը սկսի ծամը ծամը խմել, եպասելով կնոջմէն որ գէթ մի՛թիթարական խօսք մը լսէ. բայց կինը միշտ անտարբեր, կարեւորութիւն չի տար երբէք (ա՛խ սա քար սիրտ կինները):

Ամուսինը գաւաթին անվնաս պարունակութիւնը խմելէ վերջ ստիպեալ էր ինքզինքը թունաւորուած ձեւացնելու. ուրեմն գետնին գլորելով կը սկսի հառաչել:

— Ախ... կը մեռնիմ կոր... աղիքներս կը փարատին...:

Կինը այս անգամ իրաւ կը կարծէ. կը վազէ դրացիները օգնութեան կանչելու, որոնք անմիջապէս բժիշկ մը կը բերին: Տօքթօրը երբ որ կ'իմանայ հիւանդին լուցկիներով ինքզինքը թունաւորած ըլլալը, առանց յապաղման ազդու դեղագիր մը կը գրէ փսխել տալու համար: Երբ դեղը կը բերուի, կինը, ըստ ասքթօրին յանձնարարութեան, ասիկայ գաւաթի մը մէջ կը պարպէ և ամուսնոյն կը ներկայացնէ ըսելով:

— Շուտ ըրէ, խմէ որ աղէկնաս:

Ամուսինը պահ մը կը վարանի, որովհետեւ անուանի դերասանը իր սարվեցուցած դերին մէջ այդ կէսը մոռցած էր յիշեցնելու. բայց կը մտածէ որ իր դերը մինչեւ վերջ կատարել պէտք էր, այն որ թունաւորուած կը ձեւացնէր ինքզինքը. ուրեմն քաջութեամբ դեղը կը խմէ առանց գիտնալու թէ ինչ տեսակ բան էր:

Քանի մը վայրկեան յետոյ կը սկսի նեղսիրտին տակն ու վրայ ըլլալ. խեղճ մարդը այն ատեն իրօք կը հիանդանայ. ստամոքսը կը փարատէր. արձակած ճիչերը այս անգամ իրական հանգամանք մը ունէին և ոչ թէ դերասանական: Կը սկսի չնորքով մը փսխել մի քանի անգամներ իրարու վրայ... խըղճամիտ պարտատէրի մը պէս ամբողջ առածը ետ տալէ վերջ առատաձեռն տուկաներ ալ կը բարդէ վրան...:

— Ախ աս ինչ ապուր խառնեցի ես, կը պոռայ խեղճ մարդը:

— Ինչպէս ես. քիչ մը աղէկցա՞ր, կը հարցնէ կինը հետաքրքրութեամբ:

— Խերդ անիծեմ կնիկ, « քիչման » եղայ ընելուս, կը պատասխանէ ամուսինը բարկութեամբ...:

. . . . . .

Այս պատմութիւնը կը սորվեցնէ մեզ որ... կինը ամէն պարագայի մէջ ալ յաղթող է: (Տեղը կենայ « Կուռ »ը):

ՊԱՒՂՈՍ

ԲԱՐԻՁ ՊՕՐՍԱԸ

ՊՈՒ ԿԻՆՃԷՐԻ

Ցունիս, 26 1901

Ֆրանսայ էսկամը	100 .20
Ռէժի	313
Գոնսոլիտ.	25. 02
Շըմէնտըֆէր	110 .25
Պանք. Օթոման	541
Թրանսվալ	86 .50

ԽԱՐԻՃԻՅԼ

ԱՒՍԹՐԱԼԻԱ. ՀԻՒԲԻՄԱԹԸ ՄԻՒՃԹԷՄԻԱՍԸ

Ինկիլիթէրա գրաւելէն պէօյլէ մախառումը Տիւզ տը Գոդնուէլլին ախիրէն Մէլպուրն չէրիւնէ մուվասրլէթիէ գրալ հարդէթլէրի նամնտա Աւսթրալիա հիւքիւմաթը միւճթէմիասը բարամէնթօսընը քիւչատ իթիմիզ օլտըղը մալիւմ սիր: Օն կիւնէն սկսի Աւսթրալիա բարամէնթօսը ուրէթը մունհազամէտ ադաը իճթիմա խտէրէք, եէնի թէչէքքիլ խէն հիւքիւմաթը միւճթէմէանընը ինթիզամ մուամէլաթընը թէմին էտէճէք էսասլար խթիհզար էյլէմէկէ մէճպուր օլմուշ սբր:

Աւսթրիա վէ Մաճարիսթանընն Սիտնէյ գոնսոլօսը Աւսթրալիա հիւքիւմաթը միւճթէմիասը անվալինէ տայիր կէսնտէյմիզ օլտըղը բարօրտա հիւքիւմաթը միւճթէմիանընն թէէսիսի եալընդրզ սիասէթէն տէյիլ, իդթիսատէն տախի թէէսիրաթը ադիմէ հուսուլա կէթիրէճէյինի պէյան խտիյօր: Աւսթրալեալընընը Միւճթէմայի Ամերիգա կիսի Ինկիլիթէրատան թէքքը բասընթա խտճէքլէրինի իհթիմալ վէրմէք խաթա սբր: Եէնի հիւքիւմաթը միւճթէմէյը պէօյէ պիր հարէքէթէ սէվգ իտէճէք հիչ պիր սէպէպ մէվճուտ վէ միւթասավուր տէյիլ սիր: Աւսթրալիա միւսթէմլիքաթը էզմինէյի սիրբէ զարքընա միւքէմմէլ պիր իսթիգլալը սիյասիյէէ եանի թամ պիր մուսթարիյէթի իսաբէյէ նայիլ օլմուշլար սբր: Աւսթրալեալընընը Ինկիլիթէրա խաղինէսինէ իթիտիքլերի իբտիթ ու մուավէնէթ կալընը Աւսթրալիա գուվվայի պահրիեսինին հանթաղազի սութուվէթի ճիրէթինէ մասրուֆ օլուպ՝ Ինկիլիթէրա հիւքիւմաթը մէրքէզիեէսինէ վէրիլէն մէնաֆի Ինկիլիթէրանընն Աւսթրալեսյա թէէմին էյլէտիլի մէնաֆիյէ նիսպէթէն լաչէյ հիւքմնէաիր: Աւսթրալեա հիւքիւմաթը միւճթէմէսը Ինկիլիթէրայա մէրքէզիեէթինէն օլալը զաեէթ մէհնուն վէ պալթիեար սբր, վէ պու մէհնունիեէթ վէ մինեթարընը մուհարէպէյի հաղրրէ էանասընտա, հիչ պիր թէքլիֆ վուգու պուլմասրը հալտ Ադիրիպայի ճէնուպիեէ գուվվայի քիւլլեէ սէվգ ու իդամ իթիմիզ օլմասրյա խսպաթ էյլէմիշ սիր:

Աւսթրիա գոնսոլօսը՝ հիւքիւմաթը միւճթէմա գապինէսինի թէրքիպ իտէն զէվաթը մէպէքլերինէ նաղարէն Աւսթրալանընն իլգ կէսմրիւգ թարիֆասը ուսուլը հիմայէ տայիրէսինէ օլմաղընը զանն խտիյօր, վէ Աւսթրալա սէնատիինին հրմայէ ուսուլի սաեէսինէ բէք զիեւաեէ թէրադգը վէ թէվասու իտէճէյինի քէչֆ ու թասմին էյլէյօր: Եվվելճէ մէմալիքի էճնէպիյէտէն խտալ օլունան էչևայի թիւճարիյէ իսալաթընասա տահա չիմսիսէն պէօյիւք պիր թէրագդը մուչահէտ չունմագտա սբր: Շիւպհէսիզ Աւսթրալա քէնտի եունլարընը քէնտի ֆապրիգալարընա խթիմալ իսէպլիմէք իչին տահա խայլի զէմանա միւհթաճ սբր: Ֆագաթ գոնսոլօսին ֆիքրինէ, ումամ ինթիեաճաթը սասիլիյէէնին տախիտէ իմալ օլունասպիէճէյի զէման բէք ազ ուզագ տէյիլ սիր:

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ ՏՕՆԱՆՄԱՍԸՆԸՆ ԻՀԹԻԵԱՃԱԹԸ

Ճիպրալթար մէսէլէսինին զուհուրընտան պէրի Ինկիլիզ սիեասիեուսը գուվվէյլի պահրիյէնին ինթիեաճաթը ի՛լէ օ գատար իշղալ օլընըյօր քի, զաղէթալարընն պէհտի մախսուսլարը հէման ումումիեէթլէ պու մէսէլէյէ հաբ իսիլիյօր:

Ինկիլիզ էմբէրիալիսթ զաղէթալարը միյանընտա պիրինճիլիկի իհրազ իտէն «Տէյլի Մէյլ» զաղէթասը պու քէյրէ տէ պէօյիւք պիր էհմմիեէթլէ թէլագդը էյլէմէքտէ օլսըղը՝ պու մէսէլէ հագդընտա լօրտ Զարլս Պէրէսֆօրտըն պիր մէքթուպընը նէյշ ինթմէքտէ տիր քի, միւնտէրիճաթը էլեէվմ Ինկիլիզ սիեասիեուսը մէյանընտա մուպահասաթը մուհիմմէեի մուհիպ օլմագտա սբր: Ինկիլիթէրանընն Պահրը Սէֆիտ տօնանմասը իբինի գօմանտանը պուլընան մուամալէյէ լօրտ Զարլ Պէրէսֆօրտըն Ինկիլիզ ֆիտնընը պահրիյէ միւթէհասասլարը մէյանընտա զայէթ մուհիմմ պիր մէվգը իչղալ ինթիյի մալիւմ սիր: Իգթիսարը ֆէվզէլատէսի խիլաֆկիրլերինին պիւէ միւատասադը օլան պէօյէ պիր զաթըն իբինի գօմանտանը պուլընողը տօնանմանընն պիր չօգ նէվագդըսը օլսըղընը վէ Էֆէր էսպապը վուգուսաթլա մէղբիր տօնանմասա պիր վազիֆէ թէվմի օլունընրսա, հիւմմի իյֆա խտիմէնէֆէկինի միւնասիպ իպարամլա անլաթմասը ալրէնէյի էհէմիյէթի գօլայլըգլա թագտիր օլունճաղ հատիսաթտան սբր:

Պա խուսուս Ֆրանսա տէվլէթինին Պահրը Մուհիթի աթլասը վէ Պահրը Սէֆիտ տօնանմալարընը պիրլէշտիրէրէք պիր գուվվէյլի էհսիմէ վիճուսէ կէթիրտիկ պիր զէմանտա Ինկիլիթէրանընն Մալթա սուլարընտա ալաշան տօնանմասընն իֆայի իսրամէթ միւհէեա պիր հալտ պուլընմամասը պիթթապէ Ինկիլիթէրանընն ատնիզէլէրտէ իհրազ իթտիյի մէվգը իլէթէվագբի իտէէք պիր չէյ տէյիլ սիր:

«Տէյլի Մէյլ» զաղէթասը պու մէսէլէյէ պահս իթտիյի սբրատա տիյօր քի, « Էկէր սէվգը վուգուսաթ իլէ պիր մուհարէպէ զուհուր իտէբսէ, տօնանմամզընն քէնտի վէզայիֆինի թէմամրի իլէ իֆա խէպիլէեէյինէ սօն տագիգայա գատար հէր Ինկիլիզ քէմալը էմնիեէթլէ ինանմագտա սբր: Հալվուս քի պու գանասթընն նէ տէրէճէլէրտէ մէթին պիր էսասէ միւսթէնիտ պուլընսրզընը պիլմէյօրզը:

«Լօրտ Զարլս Պէրէսֆօրտըն իքինճի գումանտան նրֆաթը իլէ տախիլ պուլընսրզը ֆիլօ՝ Ինկիլիզ տօնանմասընընն էն մուհիմ ֆիլօլարընտան մահտուտ սբր: Պու տօնանմանընն հէր տիրլիս նէվագրտան մասուն պուլընմասը էհէմմիյէթի ավիմէյի հայիզ սիր, զիրա մուհարէպէ զուհուրընտան սոնրա, իքմալը նէվագրսա մէճպուրիեէթ էլվէրմէսի նէ կիպի մուալիր հասրլ իթթիյինի թէէրիւպէ խսպաթ էյլէմիշ սիր:

Էկէր Մալթա սուլարընտա կէչտ ու կիւզար իտէն տօնանմանընն անվալը հագդիմինի թանզրգ իսէրսէք ֆրդամինի զրուպէօրլերինի մէվճուտը քնաֆի օլմասրգտան պաչգա, բագիպմիզ պուլընան տէվլէթլէրինքի նէ նեսաեթլէ Թօրիհտ վէ Թօրիհտ կէչէր սէֆինէլերիմիզին ատ իհթիեաճընընգա ղարը մէթէնտիպ օլսրզընը կէօրիւրիւզ:

«Լիւզում կէօրիւլտիյիս թագտիրատ Մանչ ատնիվլի տօնանմասընտան պարը սէֆիյինին, պէյքի տէ Մանչ տօնանմասը հէյլէէր ումումիեէթինին Մալթա սուլարընտաքի տօնանմայա իլթիճաք իսէպլիլեէյինի պիլիյօրզը, ֆագաթ պու սէֆիյինէ գումանտանլըգ իսէն ֆամէրայը պահրիյէ՝ Պահրը Սէֆիտ տօնանմասընտ տախիլ պուլընմամզը, պաչգա գօմանտանընն մէպէքինի վէ մանօվրալարընը ուզուն պիր թէէրիւպէ իլէ էօյրէնմէմիզ օլսրգլարընտան վիճուալարընտան նէ տէրէճէլերտէ իսթիֆատէ իսիլեպիլէճէյինի մէպի տախիի սիւալ սբր:

«Տօնանմանընն իհթիեաճաթը հագդընտա լօրտ Զարլս Պէրէսֆօրտ թարաֆընտան վուգու պուլան պէյանաթա ումում Ինկիլիթէրա հէյլէթի պահրիյէսի իչթիրաք իթմէքտէ տիր: Կէրէք՝ միւշարիէյէ լօրտ, կէրէք իսմէրայի պահրիյէմիզ նիզամաթը ասքէրիէյէ թասի պուլընսրզլարը ճիհէթլէ, պու պարտէ զայէֆ իհթիեաթ իլէ պէյանը միւթալէա իսէպլիլեճէքլէրի տէրքեսր սբր: Օնլարընն պու սէօղիւ պիւթիւն հալի անլաթմագա քնաֆի տիր. Շիմտի արթգ պու մէսէլէ մաթպուսաթ ալէմինտէ մէվգէյի մուպահասայա գօնուլմըզ օլսրզընտան, պու սուրէթիլէ էսասէն հալը չարէյերի թէհլիէ իսիլմէլի տիր:

ՁԱՐԸՆ ՊԷՑԱՆՆԱՄԷՍԻ.

Բուսիա խանէսանը իմբէրաթօրիսնէ թէվէլլուա իսէն ըրէնէսկոյ ուզաղընը միւթէագդպ Զար հաղրէթլերի Բուս թէպասընա ամթիէքի պէյանանամէյի իմբէրաթօրիյի իլան ինթմէ սիր:

«Ճէնապը Հադգըն լութֆը իլէ, պէղ, Նիգոլա Բ, Բուսիանընն հիւքիւմաթը մութլագը, Բոլոնիա Գրալը վէ Ֆէնլանտա Կրան Տիւքիւ վէ զայրը հիւմ.

«Թէպասը սատրգամզա մալիւմ օլա քի, մանը ճարի յանխսին պէչինճի կիւնիւ ըէֆիգէյի մուհէրէմմիզ իմբէրաթօրիչա Ալէքսանտրա Ֆէօտորովնա հաղրէթլերի՝ մաէլ ինթիլիսար տիւնեաեա պիր գըզ եվլատը կէնթրմիշ վէ Անասթասիա թէամիյէ օլընմըշ սբր:

«Մանէսանը իմբէրաթօրիեէմիզին պու վէճէնէլ թէզայիւտունիւ ճէնապը հագդընտ իսանէսանրմըզա վէ մէնէքթիմիզէ պիր լութֆը սամիմանէսի մագամընտա գապուլ վէ թէլագդը իսէր՝ վէ պու վէճէնէլ թէպասը սատրգամըզա թէպաչիր իսէրէք ծուրլա պէրապէր եէնի տօղան ըրէնէսկոյ մէսուտասնէ նէրվ ու նիւմա պուլմասը վէ պախթիեար օլմասը իչիւն էլմաֆը Իլանիյի թէմէնինի իսէրիզ։ Պու վէճիլէ իլէ հիչ նի հաեթաէ վէ հէր եէրէ Կրանտիւշէս Անասթասիա Նիգոլաեէվնա հաղրէթլերինէ «Բրէնսէս Էմբէրիալ» խանվանընն վերիմէնինի էմր իսէրիզ։

Բէթերսֆոտա, մանը հաղրընն պէչինճի կիւնիւ վէ թարիխի միլասրն 1901 վէ հիւքիւմէթիմիզին Ղիճճի սէնէսինտէ վերիլմիշ սիր։

(Մէսսէ Օֆէսիէլ) ՆԻԳՈԼԱ

ԱՄԷՐԻԳԱ ՎԷ ԲՈՒՍԻԱ.

Ամերիգա գապինէսի յունիս 21տէ էտայի իթթիխընտա, Ամերիգա Մալիյէ նազրընն Բուսիանընն պաղը մամուլաթընա գարչը գօյմուշ օլսուղը միւնազիւնֆիկ կէօմրիւք բէսմի մէսէլէսի իւզէրինէ իսրայի միւզաքերաթ իթմիշ սիր։ Գապինէ իչպու կէօմրիւք լայիհասընը մութթէֆիքէն թավսիպ իթմէշ վէ խուսուսը մէգիիրտէն տօլայը հասրլ օլմուշ օլան եանընը էֆքեարարընն թէնզիլի իչիւն պիր պէյաննամէ նէչը էմմէսինի տէ նազրընը միւշարիւէյէ թավսիյէ էյլէմիշ սիր։ Իչպու պէյաննամէնին կազէթալարընա նէչրինի միւթէագդպ Մ. Հէյ պու մէսէլէէ Ամերիգանընն հագը օլսուղընա Բուսիա հիւքիւմէթինի իգնա իտէէք սիր։ Գապինէ պու խուսուսատա Ամերիգանընն իթիրազաթընընն էսասը գավիյէ իւզէրինէ միւպթէնի օլսուղընա էմին սիր։

Ամերիգա գապինէսինին էֆքարընճա, հիւքիւմէթի միւշարիւէյէա իթթիխալ իթմիշ օլսուղը մէսէլէյէ հիսսիյատը տօսթանէ իլէրի կէթիրէէք բատատէտ պուլունմամըշ սբր։ Մ. Հէյ գարիպլէն Բուսիա հիւքիւմէթինէ վէրիլէճէյի պիր պէյաննամէտէ Ամերիգանընն խուսուսպմէդգիւրտէքի մէսէլէքինիէսասը վէճճիւզրէ թէֆիիրուպէյսին իտէճէքտիր։ Պու վէսիլէ իլէ հիւքիւմէթի միւշարիւէյհանընն եանընը թասավվուր վէ թէչէպպիւսաճա պուլունընը օլսրնը սա իլավէթէն իհայէ փոճէճէք սիր։

—Վաչինկթօնտա տէվլէթան իսէն սարիպիր չայիսթանեղարէն, Ամերիգա Խարիճիյէ նազրը Մ. Հէյ, թարիֆէ մէռէլէսինէ Մալիյէ նազրընընն Բուսիայա գարչը իլթիգամ իթմիշ օլսուղը բուլիթիյա մուխալիֆ պուլունմագտա սբր։ Մուամիլէյէ յուլիսին 13ինէ սօղրու Զինատէն ռէֆագաթընտա երմի մէմուր վէ էլչի գատար խրամէթքար օլսրզը հալտ հարաքէթ իտէճէք սիր։

ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆ

Եունան գրալը Տանիկիսկ վուգու պուլանագ Ալման ասաքիրի մանէօվրալարընտա հաղրը պուլունմադ իւզրէ իմբէրաթօր Վիլհէլմ հաղրէթլերի թարֆիրտան տավէթ օլընմըշ սբր։ Տանիկիսկ Զար իքինճի Նիգոլա հաղրէթլերինին վէ Ինկիլիթէրա գրալընընն տախի հաղրը պուլունճաղլարը սէյրլէնիլյօր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ Ի ՖԷՆԷՐ

Երէկ ժամը եօթը անցած՝ Ս. Պատրիարքը Ֆէնէր մեկնեցաւ, ի շնորհաւորութիւն Ցունաց Նորընտիր Տ. Եռվակիմ Դ. Պատրիարքին։

Սրբազան Պատրիարք Հօր շքաղիր թափորը կազմակերպուած էր հետեւեալ անձնաւորութիւններէն.

Առաջին կառքին մէջ բազմած էր Նորին Ամենապատուութիւնը, դիմացն ունենալով՝ Պատրիարքարանի առաջին դրագրատար Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան։

Միւս կառքերուն մէջ նստած էին կրօն. ժողովոյ Ա. Ատենապետ Տ. Գրիգորիս Սրբազան Եպիսկոպոս Ցովհաննէսեան, Երուսաղէմայ Պատր. Փոխանորդ՝ Տ. Դէորգ Եպիսկոպոս Երէցեան, Պատ. Փոխանորդ՝ Տ. Գարբիէլ Եպիսկոպոս Ճէվահիրեան։ Թէ՛ Ս. Պատրիարքը և թէ՛ միւս եպիսկոպոսները՝ իրենց ամենակուռ եպիսկոպոսական Պոնակէները կը կրէին ի կարգս։

Արժ. Տ. Բարկէն Ծ. վրդ. Կիւլէսէրեան Տ. Խոսրով Ծ. Վ. Պէհրիկեան, Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան եւ Տ. Յովհաննէս Աւագ-քահանայ Մկրտեան։ Դպր. Ժողովոյ անդամներէն դիր-Ասանապետ Վահէ. Սահեան փաշա Ասլանեան, Գրիգոր էֆ. Խորեան, Իլիաս էֆ. Զայեան, Տիգրան էֆ. Եռասաֆեան ալ եպիսկոպոսներու կառքերու մէջ բազմած էին։

Ազգ. Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնէն ալ՝ յարտարերական դիւանի վերատեսուչ Բարձր էֆ. Թէլեան, Եկեղեցեաց-Տեսուչ Միհրան էֆ. Զապանեան, և Արձանագրութեան դիւանի տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան ուրիշ կառքերով կը հետեւէին։

Ասոնց ամէնքը՝ ութը լանտոներու մէջ բազմած էին։

Ժամը ութը քառորդ անցած Ֆէնէրի Ցունաց Պատրիարքարանը հասաւ շքադիր խումբը, զոր դիմաւորեցին Պատրիարքարանի դռնէն ոտիկանները և ժանտարմաները, և Ցունաց Պատրիարքարանի բարապանները։

Բազմամիւռ յոգնի վարդապետները մեր Ս. Պատրիարքն ու իր հետեւորդները՝ առաջնորդեցին մինչեւ Պատրիարքարանի սանդուղքն գլուխը, ուր Ցունաց Նորընտիր Պատրիարքը շրջապատեալ Պատր. Տեղապահ Տ. Նաթանայէլ, Մոլիվայի մետրոպոլիտ Ստեֆանի, և ուրիշ բարձրատիճան եկեղեցականներէ, ինչպէս նաեւ Խասն Ֆանարոյոյ անդամներէն Բանդոսը էֆ. Ճօն, Հաճօբուլօ, Սալօ-Գալանօվա, և հայագէտ Տիմիթրիոս Զալաքիանս էֆենտի։ Գրկախառն երիցս վիրաւորուելով ընդունելութեան փառաւոր դասլիճը մտան, ուր մեր Ս. Պատրիարքը հայերէն շնորհաւորական պերճախօս բանախօսութիւն մը արտասանեց, զոր Ցունարէնի թարգմանեց Զալաքիանս էֆէնտի։

Ցունաց Պատրիարքը, համակրալից ոճով պատասխանեց յունարէն լեզուով՝ զոր նմանապէս Հայերէնի թարգմանեց Զալաքիանս էֆ.

Սոյն շնորհաւորական բանախօսութիւններէն ետքը, Ս. Պատրիարքը իր խօսքը մատուցեց Ցունաց ոտներուն ու ծէսերուն նկատմամբ։

Ապա, թէ՛ Հայ և թէ Ցոյն բարձրատիճան անձնաւորութիւնները՝ փոխադարձօրէն ներկայացուեցան երկու Պատրիարքներու կողմէ։

Սոյն արարողութիւնէն յետոյ, ներկայք պատուասիրուեցան։

Կէս ժամէն՝ Ս. Պատրիարքը՝ իր հետեւորդներով հրաժեշտ ալաւ Ցունաց Պատրիարքէն, և ըստ սովորութեան՝ ուղղակի Խափորով լիմ Ֆէնէրի պատրիարքարանտ եկեղեցին, ուր Նորին Սրբազնութիւնը՝ պարգեւոյն յարմար բանախօսութիւն մը ըրաւ, որուն ամփոփումն է հետեւեալը.

«Ցանուն Հայ ժողովրդեան և Հայ եկեղեցականութեան, եկայ շնորհաւորութիւն մատուցանել՝ Ն. Սրբազնութեան Տ. Եռվակիմ Դ. Սրբազան Պատրիարքին, խնդակցելով իր ի պատրիարքական Աթոռ վերադարձին առթիւ։

Ես մինչ հանուտ պաշտօնեներու մէջ էի, քաջ ճանչցած եմ Ն. Սրբազնութեան քոյր բարեմասնութիւններն, եւ բարձր արժանիքը։

Անկեղծ զգացումներ և հոգեպարար ուրախութիւններ կը զգուն այս պահուս մեր սրտին, և մաղթելի է որ այս զգացումները յարատեւեն ուղղափառ հայ ազգին և Օրթոտոքս յոյն ազգին միջեւ։

Ուրեմն, որդեա՛կք իմ սիրելի՛ք, ուրախացէ՛ք, զի ունիք Հովիւ մը այնքան կարող իր հօրը վարելու, քաջալերելու եկեղեցական պետ մը՝ այնքան սրտանց փարած իր մայրենի եկեղեցւոյն անաղարտ և անեղծ պահպանման, քահանայապետ մը՝ որ իր եկեղեցական սուրբ պաշտաման այնքան խանդով փարած է, և Հայրապետ մը որուն միակ իղձն ու նպատակն է սէ՛ր և հաւա՛նք տիրել Իր շուրջը։

Աղօթե՛նք առ Աստուած որ երկուց ազգաց և երկուց քոյր եկեղեցեաց միջեւ անխզելի պահէ՝ սիրոյ կապերը։ Եւ մենք ամենքս ապրինք խաղաղ ու անդորր ընդ հովանեաւ Ն. Օգոստափառ Վեհափառութեան Սուլթան Համիտ Բ. Կայսրի։»

Սոյն հայերէն բանախօսութիւնը՝ Տիմիթրիոս Զալաքիանս էֆ. որ կանխաւ Ցունարէնի վերածած էր, հանդիսաւորապէս ընթերցաւ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան, որոնք ամէնքներով ճանաչեցան բարեմասնութեանց։

Թէ՛ բանախօսութենէն առաջ և թէ՛

եռաքը, յունարէն Շարականներ ու Մեղեդիներ երգուելոյն։

Ս. Պատրիարքը՝ պահպանելով օրէնքից ներկայ Ժողովուրդը, և նոյն հանդիսաւոր թափորով առաջնորդուեցաւ մինչեւ Պատրիարքարանի դուռը, ուր տասնի չափ մետրապոլիտներ և ուրիշ բարձրաստիճան եկեղեցականներ և Ժողովականներ Հայոց Պատրիարքին ողջերթի մաղթեցին՝ Ս. Աջը համբուրելով։

—Քաղ. Ժողովին, որ երեկ գումարուեցաւ Զալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և դեր-Ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի, որակարդին վրայ գտնուող խնդիրներէն մէկն ալ՝ Ուսուցչաց օգնութեան անուանկի կանոնագիրն էր՝ որուն վրայ Ուսումն. Խորհուրդը իրեն եղած դիտողութեանց համաձայն՝ ի՛նչ ի՛նչ բարեփոխումներ կատարած և ներմուծուցած էր Ժողովին, որուն ներկայացած էին նաեւ իր անդամներէն ոմանք ալ և հարկ եղած բացատրութիւնները տուած, զորս Ժողովը լսելէ և կանոնագիրը քննելէ ետքը, հաստատեց զայն և որոշեց անոր գործադրութիւնը։

Ասկից զատ զբաղեցաւ ուրիշ կարգ մը խնդիրներով, և ցրուեցաւ փութով ցնէնէր երթալու պատրաստութիւն ասնելու համար։

—Կը լսենք թէ Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը՝ Ս. Լուսաւորչի օրը Գարակէօղեան Աղն. Գրիգոր էֆ.ի անուան ուսնախմբութեան առթիւ Գէորգ եպիսկ. Երէցեանը հրաւիրած է չարաթ օր Ս. Պատարագ մատուցանել Գարակէօղեան գերդաստանի համար բարեյիշատակ նոպելեցոյ համար։

Գարակէօղեան Գրիգոր էֆէնդին Գումգապուի Աղջկանց վարժարանը վերաշինած էր։

Գումգապուի թաղականներու հանրային բարերարներու հանգիստ ցուցուցած այս գովելի ընթացքը, իրապէս կ'արժէ որ ուրիշ տեղեր ալ ընդօրինակուին ու այս կերպով բարերարներն ալ բարոյական քաջալեր ու իրաւունք դառնան։

—Աղդ. Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ Մեծ. Յովհաննէս էֆ. Թէզիշեանի ընդ Աղն. Օր. Յովհաննա Յ. Մինասեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակներ մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Աղն. Երեւելի էֆ. Փաստաղան։

—Մայր Եկեղեցւոյ երաժշտական՝ Մէհտերեան Գրիգոր էֆ. յատուկ խնամօք Հայ. եւ Եւրոպական խաղերով ձայնագրած է դաշնակի համար՝ Ս. Ներսէս Շնորհալւոյ «Տարածեալ» Շարականը և «Առաւօտ լուսոյ» հոգեւորականը և «Ամենայն լուսոյ» հոգեւորականը, որ ըստ փափաքանաց Ժողովրդական՝ պիտի հրատարակուի յառաջիկայ 1902 տարւոյ ընդարձակ Օրացոյցին մէջ։

—Պոյանը գիւղի քարոզիչ Տ. Էմմանուէլ Վ.ի ծանուցեալ հաշուական խնդիրը՝ տակաւին իր վերջնական լուծումը դուած չէ։ Կրօն. Ժողովոյ վերջին նստին մէջ որոշուած է որ՝ Պրուսայի առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկոպոս Աբշարունիի Պոլիս գալէ յետոյ կարգադրուի հարցը։

Պրուսայու Առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկոպոս Աբշարունի, առչի օրը մայրաքաղաք եկաւ օգտակարութեան պատճառաւ։

Յովհաննէս եպիսկ. Գնալը կղզի պիտի հատատուի մէկուկէս ամիսի չափ, հոն իր ակարութիւնը դարմանելու համար։

—Կուսց Անապատի միաբաններէն ոմանք, չի կրնալով դիմանալ մնունդին խեղճութեանը, բաղաքած են Վանայ Առաջնորդարանին։ Բողոքարկուներու արձագանքը մինչեւ Պատրիարքարանը հասած ըլլալով, Կրօնական Ժողովը հարկ եղածը անօրինել փութացած էր թէեւ, սակայն այդ դժգոհ միաբանական խումբը՝ խղճա հրաժարելով Անապատական կանոնէն, մեկնած են կղզիէն։

—Կը լսենք թէ՝ Բարձ. Տաճատն Յարութիւն բաշտի բարեյիշատակ ծնողաց հոգւոյն համար, Գիւտ Տիոյ Ս. Աստուածածնի տօնի օրը հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ բարձրաստիճան եկեղեցական մը՝ Մագրի Գիւղի եկեղեցւոյն մէջ, որոյ պարտէզին մէկ կողմը հանդչած են Նորին Բարձրութեան ծնողաց մարմինները։

—Կը լսենք թէ Շադլաղի Տ. Կարապետ քահ. Օհանեան Մարսէյլի Հայ գաղթականութեան այցելու հոգիս ըլլալու համար ընտրելի ներկայացուած է։

Յիշեալ Տ. Կարապետ քահանան բանական ուսում առած եկեղեցական մըն է, և միանգամայն վարժ ու գեղեցկաձայն շարականագէտ։

—Յառաջիկայ կիրակէ օրը՝ Գալաթիոյ եկեղեցւոյն տօնադարձը ըլլալով, խնամակալութեան կողմանէ հրաւիրուած է Ս. Պատրիարքը՝ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանելու եւ քարոզ խօսելու, ի հոգեւոր միխթարութիւն ժողովրդեան։

—Յառաջիկայ կիրակի օրը, Գրնալը կղզին, Օթել Շահապի զարդարուն պահին մէջ, տեղի պիտի ունենայ ամուսնութիւնը՝ ճարտարապետ Երուանդ էֆ. Միրզանի ընդ Օրիորդ Զարուհի Քիւրքճեանի, որոնք արդէն ծանօթ են Բերայի Հայ-Լայիկին։

Այս առթիւ բոլոր հրաւիրելոց հաստատեալ ճոխ սեղան մը պիտի տրուի, որոյ սպասարկութիւնը՝ պանդոկապետ Շահապ էֆ.ն ստանձնած է։

—Էջմիածնայ ցորենի ամբարները՝ միշտ բաց են շրջակայ դաշտին մէջ կարօտ եղող ազգայնոց համար։ Այս անդամ Էջմիածնէն կը տեղեկացնեն թէ տասնէն աւելի գիւղերու աղքատիկ ազգայնոց ցորեն բաշխուած է։ Զատազան քանակութեամբ դրամական նիպասներէ զատ, ուտեստ և զգեստեղէններ տրուած են բազմաթիւ կարօտեալց, ինչպէս նաեւ բժշկական դարմանատարութիւնք եղած եւ դեղօրայք մատակարարուած են անօդնական ու խեղճ հիւանդաց։

—Երուսաղէմէն կը գրեն թէ՝ տակաւին փոխուած չէն Ս. Յարութեան տեսուչ Տ. Կիրակոս վարդապետը, Բեթղեհէմի Տեսուչ՝ Տ. Յովսէփ վարդապետը, և Ս. Հրեշտակապետի վանուց տեսուչ՝ Տ. Սամուէլ վարդապետը, թէեւ առանց յայտարարութեան նշանակուած են արդէն։

Նոյնպէս, հիւրընկալի պաշտօնը տակաւին մէկու մը յանձնուած չէ։

Ս. Զ. Դ.

Յառաջիկայ կիրակէ օրը՝ տանուէ խմբութիւնն է Գրնալի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն, Դեր. Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան հրաւիրեալ է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել Ս. Եկեղեցւոյս մէջ, ի հոգեւոր միխթարութիւն կղզիները բնակող բարեպաշտ ժողովրդեան։

Եկեղ. արարողութիւնք այնպէս մը պիտի կարգադրուին որ կղզիներէն եկողները կամուրջէն 2½ին մեկնող առաւօտեան երկրորդ շոգենաւով պիտի կրնան վերադառնալ իրենց տեղերը ամբողջ Պատարագին ներկայ ըլլալով։

Թաղ. Խորհուրդ

14 յունիս Գրնալը (Կ.Գ.)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Նիկոմիդիայէն կը գրեն.

«Տեղական դեղարան մը, որ գիտէ Պոլսոյ թերթերուն մէջ ալ ծանուցումներով փայլիլ, ոչ թէ՝ ապահովի դեղ առնելու կամ ծախելու համար Պոլսեցւոյ, այլ մայրաքաղաքի գեղուհիներուն ինքզինքին ախլամ ընելու համար։

Ցիչեալ դեղարանը՝ վերջերս ապառնացած է պատուաւոր մէկուն հիւանդ կինը դասարան կոչել, առնուած դեղերուն համար՝ ամուսնոյն կողմէ հարիւրին հինգ դեղչ մը առաջարկուած ըլլալուն համար։

Դեղարանին խրատունք տուողներ՝ ալ եղած են՝ ըսելով թէ, տեղական կարգ մը բժիշկներուն հարիւրին տասը կուտայ, հիւանդներուն ամպամած վիճակի տանը՝ ի վարձ տուղաժան իր դեղերը քչելու համար։

Այս անդամ այսչափ։

* Մագրիպիւղէն.—«Թաղիս Թաղ Աջոնդրը Վիէննա ազգարար է լուսարարին եկեղեցւոյ մէջ շրջագայելու համար արծաթեայ պնակ մը։ Մինչեւ որ սոյն պնակը գայ, մէհանէնի Խրախոյի թէնէքէին առժամեայ կերպով գործածութիւնը պիտի շարունակուի, Ատուած ողորմի ոչ ժամ առաջ գայ յիշեալ պնակը՝ և լուսարարին ձեռքէն պակէր սոյն թիթեղեայ ժանգոտած ափսէն ի պատիւ նոյն թաղեցւոյ։

* Եէնիգարաէն.—«Թաղիս եկեղեցւոյն Գանձանակի Մանախումբը նորէն սկսաւ ոգեւորիլ և վերակազմիլ, և նիստ գումարել Սանաքքարուրնին առէն երեկոյ նախորդ կազմակերպութեան մէջ մաս ունեցող թաղականներէն միայն հովանաւորութեան ներքեւ, որ տակաւին նախորդ կազմակերպութեան հաշիւները ներկայացուցած չէ, և եղած զեղծումներուն մէջ ալ մատ չունիմ կ'ըսէ։»

ՏԽՐՈՒՆԻ

Աֆիոն Գարահիսարէն կրթական գործիչ մը յաւալի մահը կը գուժեն։ Արել Սարկաւագեան, քնիկ Ագչէհիրցի, քառորդ դարէ ի վեր կրթական գործին փարած՝ իբրեւ ուսանող և ուսուցիչ՝ մեր դաւառացի կրթական գործիչներէն մէկն էր, իր կոչման ու պաշտօնին հաւատարիմ ու անձնուէր, իր գործին ու դասարակութեան վրայ հաւատքով լի։ Գրեթէ տասնը հինգ տարիէ ի վեր կը վարէր մասնաւոր վարժարան մը, որ իր համեստ սահմանին մէջ, մեծապէս օգտակար եղած է Աֆիոն Գարահիսարի հայ համայնքին, վասն զի կանոնաւոր, խղճամիտ ու ահեղ՝ սրտով աշխատող ուսուցիչ մըն էր։ Իր վարժարանը հասցուց բաւական թըւով շրջանաւարտներ, որոնք ժողովրդական լուսաւորութեան բոյլերն մէջ իրենց տեղն ու վայրը պիտի ունենան ժառանգած ըլլալով իրենց ողբացեալ ուսուցչէն՝ բարի քաղաքացիի ձիրքեր և ուսման ու իմացական զարգացման անխառն սերմեր։

1889 ին, երբ կը բաժնուէի Գարահիսարէն, Ընկերական վարժարանին ուսանողներու ծնողքներէն շատեր խորհուրդ կը հարցընէին ինծի թէ անկէ եւրոպ որո՞ւ խնամքին պէտք է յանձնէին իրենց զաւակները։— Արէլին, պատասխանեցի իրենց, և այսպէսով իր վարժարանը կերդով մը յաջորդն ալ շարունակողն եղաւ Ընկերական վարժարանին, և այսօր նոյն ծնողքներն ու առնասարակ Աֆ. Գարահիսարի բոլոր ազգայիններ կը վկայեն թէ Արէլ Սարկաւագեան չթերացաւ իր յանձնառութեան մէջ ու մինչեւ վերջը չանցաց անչէջ պահել իր համեստ կանթեղը լուսաւորութեան։ Ընդհանուր սուգը զոր ողբացեալ ուսուցչին մահը ազդած է ամբողջ համայնքին, յուզարկաւորութեան մասնակցող ժողովրդին հոծ բազմութիւնը, արտայայտուած վիշտը լիովին կ'արդարացնեն թէ Արէլ Սարկաւագեան շատ խորունկ տեղ մը գրաւած էր ամենուն սրտին մէջ, թէ ամենուն համակրանքը սրտաբուխ էր ու արժանապէ՛ս անկեղծ։ Ազգ. վարժարանի ամբողջ պաշտօնէութիւնն ու աշակերտները սգակիր հեռեւած են դագաղին, երկու ուսանողներ՝ Եկեղեցիին ու դերեզմանատան մէջ՝ դամբանական ճառեր արտասաներ են։ Նոյնպէս Պատ. Յակոբ Երանեան և հուսկ ապա Արտ. Տ. Մարտիրոս քահանան, որ հանգուցեալին կենսագրութիւնն ընելով՝ ազգին հոգածութիւնն հրաւիրեր է երեք անտիական որբերուն ու այրիին վրայ, որոնք անշէջ պիտի վառուին հանրութեան աջակցութիւնն ու հանգուցեալին նամբոյր ու արդի աշակերտներուն կարեկիր ու համակիր խնամքը, իբրեւ եբանասգիտական պարագ և իբրեւ մարդասիրական դարձ։ Ս. Դ.

Գ.Պոլիս, 11/24 Յունիս 1901

ՅԱՌՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմալիէէ՝ ան պիր սէնէ մուգասէտ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէէն պա չահատէրնատէ, խուրուճ իթմիշ, վէ դարտէթ ու իսթիգամէթիւէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ էնիկէթինի գազանմըշ, էրսայը նամուս վէ լիյագաթատան վէ պիրինճի սընըֆ սավա վէքիլէրինատէն մասրուֆ պիր զաթ արը։

Բէնտիէրի՝ հէր նէվ Շէրի, Հուգուգ, ձէղա վէ Թիճարէթ տավալարընը սէրէսնամէ իսէր։

Պիր մէպլաղը մալիամ մուգապիլինատ ալթը այլըդ վէ սէնէլիք ապոնէ գայա վէ գասրալ իսլէր։

Տավալարը հագգընատա մէճճանէն մալիամաթ ալմագ իսթէեէնդերէ պէյատը ըէյ վէ իթայը մալիամաթատան գաչնմադ։ Էքսէր տավալարատան բէչին ֆէրէթի ալմասրընը կիսի, բէք չօղալարատա սուչէն թէվիյէտէ գուսուր էյլէմէզ։ Սապահլարը սաաթ 2—6ետ վէ ագշամլարը տախի 9—11է գասար եաղբիսնէսինատէ պուլունուր։

Իսարէխանէսի՝ Պոլը Սկի ճասատէսինատէ Մուսուլ խանրնատա 6 վէ 7 նումիրօլը օտալար արը։

ՆԱՏԻՐ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ

Բերա, Մեծ-Փողց, Կոլոնիա Սէրայ Լէր, Թ.— 255.

—o—

ՄԻԱՑՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

6	հատ Գապնէ պատկեր	30
6	» Վիկիթ »	20
12	» Մինեան »	15

Վեց հատ գապնէ պատկեր առնել տուող մը 50 զրշ. եւս վճարելով կրնայ 40×50 մեծութեամբ «ակրանտիզման» մը ունենալ։

ՆԱՏԻՐ լուսանկարչատունը իր չնչած գործերուն գեղեցկութեան համար ու Եւրոպկի. զանազան լուսանկարչական մրցումներու մէջ բազմաթիւ միսալներու արժանացած և ԼԱԻ ու ԱԺԱՆ գործ չնչելու մէջ ԱՆՄՐՑԵԼԻ մէկ հաւիկ հատատութիւն մը եղած է քաղաքիս մէջ։

1—6

ԹԷՎՖԻՔԱՌ

Իզմիտ օրման մինիֆէթիշի Յովսէփ էֆէյ բիւթպէի սալիսէ վէ Դրէսի Լիսանէ պանդասընըն Տէրսասաէթ ուսուցը թիւճարիյէ գալէմի միւտէրի բիֆթլու Գրիգոր Պըրզլեան էֆ.յէ բիւթպէի սալիսէ թէվֆիհ պույրուլմըշ արը։

Պաղտատ վիլայէթի սէֆթէրտարլըղընա Մուսուլ վիլայէթի սէֆթէրտարը Սաաս. Բիֆթի էֆ. վէ Մուսուլ վիլայէթի սէֆթէրտարլըղընա Բրիչթինա սանճաղը մուհասէպէճիսի Շեվքէթ պէյ թային պույրըլմըշ վէ մուամալէյհիմա զաթէն մուհալլէթ պուլուն ըշլար արը։

ՆԻՇԱՆ

Պաղը Ալի Իսթիշարէ օտասը մուավինէրինատէն Պօղոս էֆէյէ իւշլունճի վէ Պէրէքէթ գարիյէսի միսէթէրանընատան վէ Դաթօլիկ ճէմաաթընատան Պաշան Յովակիմ էֆէնտիյէ տեօրախունճի վէ Տաղիոթան Էհալիսինատէն Թէ-Զատէ Ասպիւլ-Ղաֆֆար Մուխլիս էֆէնտիյէ պէշինճի բիւթպէտէն Մէհմէտի նիշանը զիշանը ինսան պույրուլմըշ արը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԷ

Թէէսիսի մուդիրէզայը իրատէյի Սէնիյէյի Հաղրէթի Խիւֆիթէքէհանէն պուլունան Թաշօղ բօսթա չիւպէսինատէ ատի վէ թէահիւալի մէքսէթիպ գապալ վէ թաթի օրընմադ իւզրէ 24 մայիս սէնէ 317 թարիխինատ քիւշատ վէ մուամէլէսէ միւպաշէրէթ օրընտըրը թէլէկրաֆ վէ բօսթա նէզարէթի ալիյէսինատէն պիլտիրիլմիշ արը։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ՏԻՒՆ Բաթրիգի ճէտիտ Եօսքիմ էֆէնտի՝ իլգ ամէֆա օլարագ, Բուսրաթրիգխանէսի մէճլիսի ճիմանիսինէ բիճառէթ էթմիշ արը։

ՐՈՒՄՃԱ. զաղէթաչարը պիրինտէ օգուտնարընը կէօրէ, մէշհուր Եուսնանը Հայատա Տիմօթուլը Գարա գարիսէ ճիվարընտա պիր միւֆրիզ ասաքիրի Շահանէ իլէ չարբըշմագ իսթէմիշ իսէ, քէլլէսինէ եէտիյի պիր գուրշունը թէէսսիրի իլէ էօլիւպ կիթմիշ վէ նաչը Գարա գարիսէ նագլ իսթիմիշ արը։

ԳԱՏԸՆ ԹՈՂԱՏԸ.—Էվվէլքի բազար կիւնիս Պէյօղլուսնա Թէրէ Պաշը պաղչէսինատ կէնճ պիր գաուր՝ չիւ միսլունինն պիրինէ պիր մագամ ագդիթմիշ արը։ Կէնճ գաուրընը պու հարէքէթի իչին թայինը սէպէպէ վուզամ եօգ արը... Հէրիւ գաուրը պաղչէսէ էքսիք օլմասան իւշիթկանատան զանն իլէ թաագիսէ, հարֆ էնատալըզա գալգմըշ պու հարէքէթի նագէճասընընը պու սուրէթլէ ճէգասընը չէքմիշ արը։

ՇԷՄՍԻՅԻ ԳԱՎԿԱՍԸ.— Զօղասան պէրի եէկիտիկէրինէ խուսուսէթ պէպէնէն իբի մասմաղլէ էվվէլքի կիւն Պէյ օղլունատա Տօղրու եօլտա գարշը գարշըսա կէլէրէք, չէմիսէ իլէ գավկայա թուսուշմուշլար արը։ Իբի բաղիպ պիր գաչ չէմսիսէ տարպէսի թէսատի իսթիքբէն սօնրա ճիվարատքի սիւքսնճըլարընը թէվասիսիս իլէ միւնազասա նէթիճէ վէրիլմիշ արը։

Գավկայա ալէլ էքսէր գասընդարընն սէպէպ օլարընը մալիամ իսէ տէ, պու մուատարէպէնին էսասընը զալիպա պիր էրքէք թէշքիլ իսթիօր։

ԲԻԹԱՊՃԸԼԱՐ իլէ Ֆաղէթա խասրէսանէլէրինէ ապոնէ պէտէլի օլարագ նագրա եէրինէ իրռալ օլունմագատա պուլունան միւթէկվի փուլլար իհթիյասը հալէ կէօրէ, Բօսթա նէղարէթինատէն թէպէտասիլ իսթիրիլմէքտէ իսի. պու խուսուսն լօսթախանէ խասրէլի ասխիլիյէսինճէ պագը ուլղունընը ըլլագա մէյտան վէրմէքտէ օլուզունատան պահալա Բօսթախանէ նէղարէթինճէ պունատան պէօյլէ փուլ թէպիլ իսիլմէմէսինէ գարար վէրիլմիշ արը։

ՋԷՆԿԼ ԲԷՕՅԻՒՆՏԷ հէր սէնէ քիւշասը միւթատ օլան քանայիր՝ Ասալան Մէհմէտ էֆէնին թանրը նէղարէթինատ պիր դաչ կիւնատէն ուչըլմագտադր։

ՄԻԹԷՆՍԻՒՐԷՆ ՎԷՖԱԹ.— Ալպիթան գազասընընն Թէֆիֆ Պաշը գարիյէսի էհալիսինատէն Հայասար իլէ ալիէսնին զէհրիլի մանթար եէմէսիյէ պունլարատան պէշինէ իսիլէն թէատրի քարքիրը թէէսիր օլմայարագ միւթէսէրէն վէֆաթ իթմիշլէր, վէ ենէ գարիյէի մէղբիւրատ Թորտի էֆէնին տէ մանթար եէյէրէք թէէսիրէն վէֆաթ եղլէմէլէրինատէն նաշի պունտան պէօյլէ պու կիսի մանթարընն պէյ ու ֆիրուխթի գաթիյէն մէնն իսիլիյի մանալը իշարաթընատան արը։

ՊԻԼԱՆԸՆ Բիլիէ մանալէպի էհալիսինատէն Դէպրիկ Իսանընն օղլու Դէպօ Թօյ Պողալը գարիյէսինատ պաշաբ տէսիթէի թօղամադատ իքէն սէսթէ արատընատա կիլէնմիշ օլան պիր երան բարմաղընատան սօդարագ՝ սէքիզ սասաթ սոնրա միւթէէսիրէն վէֆաթ էյլէսիյի մանալինատէն իշար իսիլմիշ արը։

ԷՐՄԷՆԻ ԴԱԹՈՂԼԻԹ միլլէթինատէն Հալէպլի ՃԷմիլ պէյնը Եուսուֆ Դասպար նամ գըզ անը Իսլամիյէթի գապալ իթմիշ արը։

ՊԱՀԸԸ ՍԻՍԱՀՏԱՆ էվվէլքի սապան Տէրսասաէթ լիմանընա կէլմէքտէ օլան Բուս գումբանիասընընն «Օյկա» վապորը Դավագաս բրաթիգա ալաճաղը սըրասա եանընը պիր մանօվրա եարմըշ վէ պիր գաչ կիւնատէն պէրի մանալը մէղբիւրատ չարա վէ զինճիր թէհարրիսի իլէ մէշղուլ պուլունան տալկըճ Միխալը իսարէսխանէքի սանատա չարբարագ պաթըրմըշ արը։ Սանատալը օն քիշիէն իսպարէթ միւրէթիպաթը թահլիս խիլմիշ արը։

Մէրդում Միխալ, պու միւսատէմէէն 450 լիրա գասար միւթէգարը օլմաղլա վապոր գարտանընա բրօթէսթօ իսլէմիշ արը։

ԿԻՐԻՏԷԼԻ ՀԱՍԱՆ գաբթան քիւճիք պիր սանասալ իլէ Տէրսասաէթէն հարէքէթլէ, սալիմէն Իսմիրէ մուվասալէթ իթմիշ արը։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՏԻՒՆՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՇԱՆԿՀԱՅ, 23. — Բրէնս Զան էօնիւմզաէթի յանտիսի 12ի՝նակ առպու Պէրլինի միւթէվէճիհէն հարաքէթ խէճէք արը։ Պիր բիվայէթ կէօրէ, Զին Իմբէրաթօրը Թիէն-Զին Թարիգի իլէ Բէքինէ ավաէթ խէճէք արը։

ԻՒՄԻՏ ՊՐՈՒՆԸ.—Ինկիլիզ միրալայ Բլիմբը, Օրանժըն ճիհէթի զարպիսինատ քէմալը մուսաֆիգագէրէք իմբրայի հարաքէթի խրեօր. քէնտի թարաֆընատան կէօնտէրիլէն պիր սէյար գօլու Պոֆոնթայնը իշղալ խէրէք, 8 Պօէր էսիր վէ միւթէատտիտ պարկիր վէ ապրաղ զապթ էյլէմիշ արը։

ՄԱՐՍԻԼԵԱ. — Էվրօքասա պուլունան Թրանսվալ սէֆիրի Տ. Լէյսա իլէ միւլագաթ իթմէք իւզրէ, մէմուրիյէթի մախսուսէ իլէ Եվրօքայա կէլէն Պօէր գօմանատանը Վօլիսէ ճէնէրալ, Պոթանցն թէրքի խուսուսէթ նիյէթինէ պուլունարընը գաթիյէն թէքզիպ խիյօր։ ՃԷՆԷրալ Պոթա Օրանժ վէ Թրանսվալը խիթիգալընը վէ Իսմիւտ-Պրունսնատա եերլէշմիշ Ֆիլիսմէնկիլէր իչին աֆիը ուսմամի իլանընը թէպտիլ իթմէքտիրլն չէրայիթը սուլիյէ մագամընատա թէբլիգ իթմիշ արը։ Գօմանատան Վօլիսէ ճէնէրալի Աֆրիգա անվալընդն Պոէրլերէտէ ֆէվգէլատէ մուճիպի մէնմունիյէթի օլուսընը պէյան խիյօր։

ԼՕՆՏՐԱ. — Իսմիւտ-Պրունսնատան եերլէշէն վէ Ինկիլիզէանընը թաՃԹը թապիաթնատա պուլունան Ֆիլիսմէնկիլէրինէն հարաքէթի սէրքէշանէլէրի կիթմիքճէ թէզայիւա խիյօր։ Պունլարատան օն պէն քիշի Պոէրլերէ իլթիճագ խէճէքլէր իմիշ։

— (Տէյլի Մէյլ). Ֆոս էմիրի հաղրէթլէրինէն արզուսընա պէնայէն, Ինկիլթէրա իլէ պիր թիճարէթ մուահէսէսի ագը զըմնընա միւզաքերաթա իպթիտար խիյմիշ արը։

ՊԷՐԼԻՆ. — Մէշհուր բրոֆէսէօր Վիրխօֆա ֆինանս վէ սէնայի նէզիրէ նիշանը ինսա էյլէմիշ արը։

ԼԱՅԲՑԻԳ. — Լայբցիկի պանգասը միւվազաթէն թաթիլ թէէսիյաթ իթմիշ արը։ Մէղբիւր պանգատան սալանգալարը օլանլարընն միւթէզարար օլմայանգալարը զանն օլունուսօր։

ՆԻՒ-ԵՕՐՔ.— Վերմինիա էյալէթինատ վուգուգուլան Թուգանրն մուճիպ օլաագը խասարաթ բէք պէօյիւք արը։ Պէշ չէնիր իլէ եերմիյի միւթէճավզ գարիյէ, քեամիլէն խարապ օլմաշլար արը։

ԼՕՆՏՐԱ. — Իսմիւտ-Պրունսնատան ալընան խապէրլէր, ՃԷՆՇԷպի Ամերիգա էհալիսը ֆիյաթը իւզրէրինէ սուի թէէսիր հասալ իտուպ, հիմէլէի սիւմիշ արը։

ՆԻՒ-ԵՕՐԳ. — ՃԷՆԷրալ Գայլէնին արզը թէսլիմիյէթ իթմէսի իւզրէրինէ ֆիլիբին ճէզայիրի մուհարիպպանընա խիթամ վէրիլմիշ արը։

ԲԱՐԻԶ. — Մէճլիսի Այանսն օրտու գօմիսիօնը իբի սէնէ իսրամէթի սաքիրիյէ էսասընը թասվիպ էյլէմիշ արը։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻԶ. — Թիէն-Զինատէն ալընան պիր թէլէկրաֆնամէսէ Թուանկ-Ֆու-Սի անկատա պուլունան Զին էրպապը չէգավէթիրինն Թան-Եուսան-Ֆու չէհիրի իսազրինէ եիւրիւսի քէրի պիլտիրիյօր։ Էյալէթի մէղբիւրէ վաֆսի էճնէպիլիրատէն իսնատա խատիմ տիր։

ՊԷՐԼԻՆ.— Նիմ բէսմի «Բէլոնիչէ Զայթունկ» կազէթասը Ալմանիա Իմբէրաթօրը իլէ բէիս Քրիսկէրին գարիպէն մուլագաթ խատճէքլէրի բիսայէթինի թէքզիպ խիյօր։

ՐՕՄԱ. — Բարա հաղրէթլէրինին անվալը սբրիէսինէ պիր ինհրթաթը սէրի տարի օլարընընատան օտասընատան չը-գամամագատա արը։

ՍԱՐՐԱՖԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լաւ Ուսմ. ալեն ազչ գաս.	26—32
» » » էն եիւքսէք	26—37½
» » » էն աչաղը	26—31
Բուսմէլի չըմէնը ազչմ գաս.	108—50
» » էն եիւքսէք	190—62
» » էն աչաղը	108—50

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիսնը Օս. լիր.	13—75
Սիկարէթ Ա.	—91
» Բ.	—51
Թրամվայ	6—00
Ժուվանս	1—80
Օպլիկասիոն Թրամվայ	474—
Ասիբանս	4—07½
Դրէսի մէնէրալ	0—09
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր	0—09
Լօրիօմ	70—
Պանդ Նասիոնալ սը Կրէդ	417—
Թրամվայ	86—
Բրիթիշ Թանվիլթը	462—25
Դրէսի Ֆոնսիէ Լէվրէսէն	262—50
Անատօլը չըմ ագսիսնը	10—27½

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 զչ. ասն	զչ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարզը	108—07
Մէքճիտիյէ	104—
Ինկիլիզ լիրասը	110—
Ֆրանսըզ ալթունը	87—23
Բօլ	90—30
Գրէմիզ սպթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—59

ԷՎՐՕՔԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 24 յունիս

Ինկ. Էսնամը Ինկ. լիրասը	93—50
Օսմ. Էսնամը ալընը	24—50
» » գարանտը	24—37
» » » Բ	49—75
» » » Գ	27—37
Օսմանը Պանգասը	11—78
Մրսը տուչ. մութթահրաէ	106—25
Պուլկար խիթիրասը	83—
Գամպիս Բարիզ 3 այ վասէ	25—360

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	109—⅝
Բարիզ 3 այ վասէլի	22—98
Ֆիորէն Մանտա	18—50
Վիէննա չէքի (գուրօն)	21—74

Բարիզ 24 յունիս

Ֆրանս էսն. 4%ֆիր.	100—27
» » 4½ %	101—45
Եէնի Օսմ. էսնամը ալընը	25—15
» » գարանտը	25—12
Բուսմէլի չըմէնտրֆէրի	112—25
Օսմանը Բէժիսի էսնամը	317—
» Պանգասը	544—
Գրէսի Լիֆոնէ	1012—
Իթալիա էսնամը	98—47
Բանքրիթէ Թիւրք	496—25
Օսմանիյէ	461—
Տուան Օթօման	524—
Սբանիօլ	72—27
Թրամվայ	88—25
Գամպիս 3 այ վասէ	25—205
Գրէսի Ֆոնսիէ Լէվրէսէն	—

Պերլին 24 յունիս

Բուսմէլի չըմէնտրֆի (մարգ)	108—90
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիս	20—270

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս Մահմատ Փաշայի էլչիբէյ 271

Վաճառատունս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու և ամուսնութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարանս մըն ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատունս մէջ կը գտնուի նաեւ ֆէնտան և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերք մը։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 2—104

ՌԷՆՃՇԷՆՊԻՀ ԿԻՐՆԵՐԻ ԲՕՍՊՈՐ

Պու կիսն լիմանզարդան հարաբերթ խաչեմբ վաքօրլար իլէ սէվդ օլմնամազ բօսթալար։

ԻԹԱԼԻԱ.— Օաէսա (Ճէնու